

Autor: George Catlin (1796-1872). Imatge de La Dansa dels Berdatxes. La va dibuixar a les grans planures, entre els indis Sac i Fox. La imatge mostra una dansa ritual per celebrar la persona amb dos esperits.

La tercera ploma: 'dos-esperits' nord-americans

Identitats sexuals i de gènere

Per: Humbert Burcet

Amb el nom de 'dos esperits', "Two-Spirit" en anglès, és com es coneixen actualment els antics *berdaches*, indis nord-americans que trenquen amb el binarisme dels rols de gènere masculí/femení i que tradicionalment podem trobar entre moltes comunitats indígenes del Canadà i dels Estats Units.

"És un concepte tant de gènere i sexualitat com d'etnicitat i espiritualitat"

Els 'dos esperits' són persones que mostren simultàniament un esperit masculí i femení. No és exactament ser gai, lesbiana, transsexual, transvestit, androgin o intersexe, però hi ha solapaments. És un concepte tant de gènere i sexualitat com d'etnicitat i espiritualitat. El seu cos pot mostrar aquesta

simultaneïtat, i fa referència al tercer gènere. El doble esperit pot aplicar-se, en termes més generals, i depenent de la cultura de què parlem, a dos esperits que coexisteixen en una mateixa persona en forma de dualitat d'esperit animal (coiot i àguila) o humà (guerrer i líder del clan).

Va ser a la dècada dels 90 que es va proposar aquest terme com a paraigua d'aquestes terceres identitats de gènere que hom trobava entre les comunitats indígenes nord-americanes. Aquesta proposta dels 'dos esperits', feta durant la III Conferència Intertribal de Nadius Americans i Primeres Nacions Gais i Lesbianes el 1990, reemplaça el terme gai o *berdache*, aquest últim amb connotacions negatives i desfasat en el temps.

El terme *berdache* és d'origen francès i és el que s'utilitzava més sovint abans del segle XX en cercles antropològics per referir-se als 'dos esperits'. De totes maneres, la seva

"Les persones que naixien amb cos d'home i desenvolupaven un gènere femení, i havien d'anar a la guerra, tant aviat podien fer tasques de lluita com funcions domèstiques i de cuina"

etimologia té unes connotacions que poden induir a error (significa en francès prostitut masculí, evolucionat del préstec de l'àrab *bardaj*, captiu). S'ha de destacar que cada comunitat tribal té els seus propis termes per a persones 'dos-esperits', com per exemple *wiŋkte* pels indis Dakota, *nádleehé* pels navaho o *hwame* pels mohawe.

Moltes de les tasques relacionades amb les persones del tercer gènere implicaven, tradicionalment, la confecció de roba. La presència tant d'homes com de dones 'dos esperits', en termes biològics, ha estat documentada a cada regió i tipus de cultura nadiua arreu d'Amèrica del Nord, i se'ls atribueix un estatus d'alt rang social en la majoria de les comunitats tribals.

Moltes persones 'dos esperits' vestien amb robes tradicionalment emprades tant pels homes com per les dones. Entre els rols que poden tenir els 'dos esperits' amb cos d'home podem trobar, segons Sabine Lang, rols específics com el de sanador, endevins del futur, coneixedors de les tradicions orals i càntics, infermers de les expedicions

bèl·liques i, fins i tot, alcavots. També són coneguts per confeccionar articles fets amb plomes per a les danses tribals o bé per les seves dots per actuar en algunes cerimònies.

“Moltes persones ‘dos esperits’ vestien amb robes tradicionalment emprades tant per homes com per dones”

El fet de vestir d'una manera més masculina o femenina no era sempre un indicador del seu comportament,

particularment a la infància. A l'adolescència, la manera de vestir sí que podia començar a designar d'una manera més clara la inclinació masculina, femenina o intersexe de l'individu. De totes maneres, les persones 'dos esperit' que naixien amb cos d'home i desenvolupaven un gènere femení i havien d'anar a la guerra, tant aviat podien desenvolupar tasques de lluita com funcions domèstiques i de cuina.

Val a dir que, malgrat l'alta consideració social que podien tenir dins les seves comunitats -tant inspirant respecte com temor-, els 'dos esperits' no es lliuraven del càstig corresponent si no complien amb les seves funcions, càstig, però, que mai no els era imposat per la seva condició de 'dos esperits'. Hi ha casos documentats de dones

JUGUETERÍA PARA ADULTOS

KITSCH

BARCELONA

Muntaner 17-19, esquina Gran Vía
Metro líneas 1 y 2. Salida Universidad
Tel. 93 451 25 50
www.kitsch.es

H
**

**HOTEL
CALIFORNIA**

BAR - TV. COLOR - TELEFONO
AIRE ACONDICIONADO - HILO MUSICAL

c/. Raurich, 14
(esq. Fernando)

Tel.: 93 317 77 66
08002 BARCELONA (España)

'dos esperits' acusades de bruixeria, d'haver provocat una mala collita o la mort d'un membre del clan, o d'un home 'dos esperits' condemnat per haver estat enxampat robant cavalls.

"Els dos esperits amb cos d'home es consideraven "germanes" entre si i, per tant, s'especula si una relació entre 'dos esperits' era ser percebuda com a incestuosa"

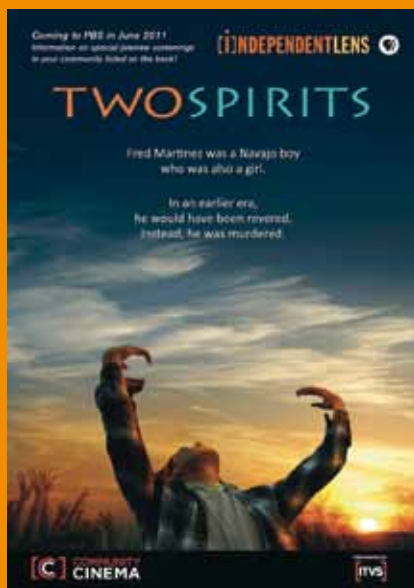
Les persones 'dos esperits' poden mantenir relacions amb persones de qualsevol sexe. Segons uns estudis, les dones 'dos-esperits' només mantien relacions amb dones. Entre els indis Lakota, els 'dos esperits' només es casaven amb persones vídues. També podien adoptar els fills de la seva parella vídua. És curiós que no es coneguin relacions entre 'dos esperits' en els estudis, només entre els indis Tewa. Els 'dos esperits' amb cos d'home es consideraven "germanes" entre si i per tant s'especula si una relació entre 'dos esperits' era percebuda com a incestuosa.

Les parelles dels 'dos esperits' no rebien cap consideració especial, tot i que en alguns indrets es creia que mantenir relacions sexuals amb un/a 'dos esperits' atorgava certes habilitats màgiques. Tampoc hi havia una concepció d'aquesta relació com a homosexual o heterosexual, tal i com entenem en l'actualitat aquests termes, tot i que des de la perspectiva europea sí que van ser vistes sota el prisma de l'homosexualitat.

Per saber-ne més:

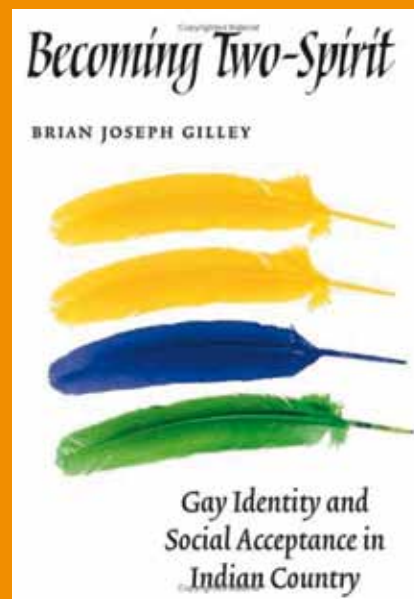
Two Spirits, el documental

Fred Martinez era un noi *navaho* que alhora era una noia. En una època anterior, hagués estat reverenciat/da. En lloc d'això, el/la van assassinar. Així es presenta aquest documental de Lydia Nebley que va veure la llum el 2009 i explica la història real de Fred Martinez, jove 'dos esperits' que va ser assassinat als 16 anys per ser diferent. Si voleu veure el tràiler: <http://twospirits.org/about-the-film/trailer>.

Becoming Two-Spirit, de Brian Joseph Gilley (University of Oklahoma Press, 2006). En aquest llibre, Gilley explica com la persona 'dos esperits' ocupa un lloc singular dins la cultura dels indis americans, equilibrant els esperits masculins i femenins. L'autor fusiona la

seva identitat com a 'dos esperits', d'ètnia ameríndia i gai, i explora les ambigüitats de gènere i cultura de forma detallada. Aquest procés en què s'esdevé 'dos esperits' implica, segons l'autor, una fase

inicial d'acceptació pels diferents cercles socials (on un mostra o amaga part de la seva identitat amb una finalitat d'encaixar en tots els contextos), una segona on s'estableixen els propis valors com a individu i una tercera on s'equilibren els estàndards de les diferents cultures on les persones 'dos-esperits' es troben, sigui en ambients tribals, occidentals o mixtes. En definitiva, un procés d'asseveració de la pròpia identitat de la qual sentir-se orgullós i orgulloses.

Assemblea de l'Esquerra de l'Eixample

Participa i transforma el Barri!

L'assemblea de l'Esquerra de l'Eixample està constituïda per veïnes i veïns que han decidit trobar-se i sumar forces per la seva voluntat de lluita per la dignitat.

Neix arrel de l'acampada de Plaça Catalunya iniciada el passat 15 de Maig amb l'objectiu de fer extensiu el moviment i facilitar la lluita a cada barri segons les seves pròpies necessitats.

Ens uneix un desig, el desig de fer front a un sistema capitalista i a les conseqüències de la seva crisi.

No representem a cap partit o associació. Perquè ningú ens representa.

Estem aquí perquè volem una nova

societat que doni prioritat a la **vida** per sobre dels interessos econòmics i polítics.

S'aposta per una transformació profunda de la societat. I sobretot apostem perquè sigui la pròpia societat la protagonista d'aquest canvi.

Així us convidem a totes i tots a participar activament a les assemblees de barri **cada dimecres a les 20.15 a l'Avinguda de Roma 139** (entre Villarroel i Casanova)

El canvi depèn de nosaltres!

Us hi esperem.

www.esquerraeixample.org
assemblea@esquerraeixample.org